

Statsministern som ville förändra världen

Berättelse

Olof Palme föddes 1927 i en rik familj i Stockholm. Det var ovanligt att en pojke från överklassen valde att kämpa för de fattiga, men det var precis det Palme gjorde. Efter sina resor i världen, där han såg stor fattigdom och orättvisa, blev han socialdemokrat. Han ville att samhället skulle vara rättvist för alla, inte bara för dem som hade pengar.

Palme blev statsminister 1969 och ledde Sverige under två perioder, först fram till 1976 och sedan igen från 1982. Han var en skicklig talare som inte var rädd för att säga vad han tyckte, vilket gjorde att många älskade honom medan andra ogillade honom starkt. När USA bombade städer i Vietnam kritiserade Palme detta öppet, trots att det skapade problem mellan Sverige och USA. Han menade att ett litet land också måste våga säga ifrån när något var fel.

Palme engagerade sig inte bara i Sverige utan i hela världen. Han talade mot apartheid i Sydafrika, där svarta människor förtrycktes på grund av sin hudfärg. Han arbetade för nedrustning, eftersom han ville minska antalet kärnvapen. FN bad honom till och med att medla i det blodiga kriget mellan Iran och Irak. Å ena sidan var han alltså en svensk politiker, å andra sidan var han en röst som hela världen lyssnade på.

Den 28 februari 1986 hände något som chockade hela Sverige. Palme och hans fru Lisbeth hade varit på bio i Stockholm. På väg hem, på gatan Sveavägen, blev Palme skjuten bakifrån och dödad. Han hade inga livvakter med sig den kvällen. Mordet skakade ett land som trodde att sådant inte kunde hända här, för ingen svensk ledare hade mördats sedan kung Gustav III år 1792.

Vem som sköt Palme har aldrig blivit helt klarlagt. Polisen utredde mordet i många år, och flera personer misstänktes, men ingen blev dömd. År 2020 pekade åklagaren ut en man som troligen var skyldig, men år 2025 ändrades beslutet — bevisningen ansågs inte tillräcklig och ingen pekas längre ut. Mordet på Olof Palme är därför fortfarande ett av Sveriges största olösta mysterier. Trots det lever hans tankar om rättvisa och solidaritet vidare, och många minns honom som en ledare som vågade tro på en bättre värld.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
överklassen	de rikaste i samhället
orättvisa	när något inte är rättvist
socialdemokrat	person i ett parti som vill ha ett rättvist samhälle för alla
skicklig	mycket bra på något
kritisera	säga att något är dåligt eller fel
våga säga ifrån	törs säga att man inte håller med

ORD	FÖRKLARING
apartheid	system i Sydafrika som skilde människor åt efter hudfärg
förtryckas	behandlas dåligt och hållas nere av andra
nedrustning	att minska antalet vapen
medla	hjälpa två parter som bråkar att bli sams
chockade	gjorde mycket rädda och förvånade
livvakt	person som skyddar en viktig person
utreda	undersöka för att ta reda på vad som hänt
solidaritet	att stå tillsammans och hjälpa varandra

Läsförståelsefrågor

1. Vad var ovanligt med Olof Palmes bakgrund?
 1. Han kom från en fattig familj men blev rik.
 2. Han kom från en rik familj men kämpade för de fattiga.
 3. Han kom från ett annat land än Sverige.
2. Hur reagerade människor på Palme som politiker?
 1. Alla tyckte lika mycket om honom.
 2. Han väckte starka känslor – både kärlek och ogillande.
 3. Nästan ingen brydde sig om honom.
3. Varför skapade Palmes ord om Vietnam problem?
 1. För att han stödde USA:s bombningar.
 2. För att han öppet kritiserade en stormakt.
 3. För att han vägrade tala om kriget.
4. Vad gjorde FN för uppdrag som visar Palmes roll i världen?
 1. De bad honom bli president i ett annat land.
 2. De bad honom medla i kriget mellan Iran och Irak.
 3. De bad honom leda hela FN.
5. Vad hände kvällen den 28 februari 1986?
 1. Palme höll ett stort tal.
 2. Palme sköts ihjäl på en gata i Stockholm.
 3. Palme valdes till statsminister igen.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Palme hade flera livvakter med sig kvällen då han dog.
 2. Palme var statsminister under två olika perioder.
 3. Palme talade flytande engelska.
7. Varför nämner texten kung Gustav III? (öppen fråga)
8. Vad menas med att mordet är “ett av Sveriges största olösta mysterier”? (öppen fråga)
9. Texten säger att Palme “vågade tro på en bättre värld”. Vad vill författaren att vi ska känna för honom? Förklara. (inferens)
10. Skriv med egna ord vad Palme tyckte om kärnvapen. (öppen fråga)

Facit

1. b
2. b
3. b
4. b
5. b
6. 1. nej b) ja c) det står inte i texten
7. Exempel på svar: För att visa hur ovanligt och chockerande mordet var – det var första gången sedan 1792 som en svensk ledare mördades.
8. Exempel på svar: Det betyder att ingen säkert vet vem som dödade Palme, eftersom ingen blev dömd och frågan fortfarande inte är helt besvarad.
9. Exempel på svar: Författaren vill att vi ska se honom positivt, som en modig och hoppfull ledare som ville göra gott.
10. Exempel på svar: Palme ville ha färre kärnvapen i världen och arbetade för nedrustning.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Temat är mod, solidaritet och samhällsengagemang. Texten passar för samtal om demokrati, yttrandefrihet och hur en person kan påverka både ett land och världen. Fråga 9 övar att läsa författarens hållning mellan raderna.

Diskussionsfrågor

- Palme vågade kritisera mäktiga länder. Är det viktigt att ett litet land säger ifrån? Varför, varför inte?
- Finns det en ledare i ditt hemland eller i världen som du beundrar? Vad har den personen gjort?
- Varför tror du att mordet på Palme berörde så många människor i Sverige?
- **Skriv (4–5 meningar):** Beskriv en person som du tycker har försökt göra världen bättre. Vad gjorde personen, och varför är det viktigt för dig?

Källor och faktagranskning

- Olof Palme – Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/Olof_Palme
- Olof Palme | Biography, Assassination, & Facts – Encyclopædia Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Olof-Palme>
- Olof Palme – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Olof_Palme
- Mordet på Olof Palme – Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/Mordet_p%C3%A5_Olof_Palme

Faktagranskad i juni 2026. Olof Palme föddes 30 januari 1927 i Stockholm i en förmögen familj och dog 28 februari 1986 i Stockholm, mördad med ett skott på Sveavägen på väg hem från bio med sin fru Lisbeth. Han var statsminister 1969–1976 och 1982–1986 och ledde Socialdemokraterna från 1969 till sin död. Innan dess var han bland annat utbildningsminister

(1967–1969). Han var känd för sin kritik mot USA:s krig i Vietnam, mot apartheid i Sydafrika och för sitt arbete för nedrustning och fattiga länder; han var även FN:s medlare i kriget mellan Iran och Irak. Mordet är formellt ouppklarat: 2020 pekade åklagaren ut Stig Engström (död 2000) som trolig gärningsman och lade ner utredningen, men ingen dömdes. I december 2025 ändrade överåklagare Lennart Guné motiveringen: Engström pekas inte längre ut som gärningsman; det nya skälet är att bevisningen inte räcker för att fastslå vem gärningsmannen är. Texterna återspeglar detta: mordet är olöst och ingen pekas ut. Bild: porträtt från 1968, public domain i Sverige.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.